Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok VI Wilno, dn. 10 i 25 sierpnia 1932 r. Nr. 15–16

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA: Rocznie 15 zł. Półrocznie 8 zł. Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1

Konto P. K. O. № 80.833 lub № 81.418 Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA: 1/1 strona 48 zł. 1/2 strony 24 zł. 1/4 strony 12 zł. 1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Rozszerzenie odpustów za nawiedzanie Najświętszego Sakramentu.

PIUS XI PAPIEŻ.

Na wieczną rzeczy pamiątkę. — Pismem naszem „Miłością Chrystusową“ [1]), niedawno ogłoszonem, najusilniej pobudziliśmy wszystkich wiernych, u stóp ołtarzy pokornie wielbiących Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, pod postaciami sakramentalnemi ukrytego, do poświęcenia się przez szczególniejsze pobożne ćwiczenia w uroczystość Boskiego Serca na zadośćuczynienie za zbrodnie ludzkie. W tym celu korzystając z okazji Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, który wkrótce ma się odbyć w mieście Dublinie, uważamy za bardzo słuszne łaskawie rozszerzyć odpusty, których ś. p. Poprzednik Nasz Pius IX Papież, Pismem swem pod pieczęcią Rybaka, dnia XV miesiąca września MDCCCLXXVI roku wiernym Chrystusowym, pobożnie nawiedzającym Najświętszy Sakrament, udzielił, aby wierni w tego rodzaju modlitwach przebłagalnych cały swój zapał i pobożność skierowali do tego Serca Najświętszego, z którego wypłynął ten Wielki Sakrament Eucharystji. Zasięgnąwszy więc rady umiłowanego Syna Naszego Wawrzyńca, tytułu Świętego Pankracego kapłana-kardynała, Lauri'ego, Świętego Kościoła Rzymskiego Penitencjarjusza Wielkiego, któregośmy jako Legata Naszego na tenże Kongres Dubliński wysłali, niniejszym Listem Apostolskim, z miłosierdzia Bożego i świętych apostołów Piotra i Pawła powagą wsparci, wszystkim i każdemu z osobna obojga płci wiernym,

[1]) Caritate Christi (Przyp. red.)

przynajmniej serdecznie skruszonym, ilekroć gdziekolwiek Najświętszy Sakrament Eucharystji nawiedzą i tam pięć *Ojcze nasz*, *Zdrowaś* i *Chwała Ojcu* odmówią, dodając jedno *Ojcze nasz*, *Zdrowaś* i *Chwała Ojcu* według Naszej czy też rządzącego wówczas Papieża intencji, według zwykłej formy Kościoła udzielamy odpustu *dziesięciu lat* z należnych im w jakikolwiekbądź sposób kar; *zupełnego* zaś za wszystkie grzechy *odpustu* miłościwie w Panu udzielamy raz na tydzień tymże wiernym, szczerze pokutującym po spowiedzi i Komunją Świętą zasilonym, którzyby takie nawiedzanie Najświętszego Sakramentu przez cały tydzień odbywali i tam, jak wyżej, się modlili. Bez względu na jakiekolwiekbądź przeciwne zarządzenia. Powyższe ma znaczenie na wieczne czasy.

Dan w Rzymie u Świętego Piotra, pod pierścieniem Rybaka, w dniu III. czerwca poświęconym Najświętszemu Sercu Jezusowemu, roku MDCCCCXXXII, Pontyfikatu Naszego jedynastego.

E. Kard. Pacelli Sekretarz Stanu.

(*Acta Ap. Sedis*, t. 24, str. 231).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Miesięcznik „Mysterium Christi".

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dn. 27.VII. 1932 r. № 8267.

Zgodnie z wolą JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, Kurja najusilniej poleca PWW. Duchowieństwu i Wiernym wydawany od trzech lat w Krakowie (*ul. św. Marka 10)* Miesięcznik Liturgiczny *Mysterium Christi*, pracujący w kierunku ożywienia w naszym kraju ruchu liturgicznego i zamiłowania do publicznej służby Bożej (Prenumerata roczna 10 zł.).

X. J. Ostrejko
w/z Kancl. Kurji.

Ostrzeganie ludności przed piciem denaturatu.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dn. 27.VII. 1932 r. № 8267.

Wobec tego, że spożywanie przez ludność denaturatu zaczyna znów przybierać większe rozmiary, Kurja Metropolitalna, w myśl pisma Min. Wyzn. Rel. i O. P. z dn. 11 lipca 1932 r. Nr. V-525/32, poleca P. W. Duchowieństwu archidiecezji z całą usilnością w kościele i poza kościołem prowadzić wytężoną akcję uświadamiającą o zgubnych skutkach spożywania denaturatu skażonego.

Jako źródło do odpowiednich pouczeń Kurja poleca specjalną w tej sprawie broszurę, którą dostarczyć ma bezpłatnie Dyrekcja Monopolu Spirytusowego z powołaniem się na zacytowane pismo M. W. R. i O. P.

X. J. Ostrejko
w/z Kancl. Kurji.

W sprawie nauki religji w szkołach powszechnych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Referat Szkolny.

Wilno, dn. 16 sierpnia 1932 r. № 265.

W związku ze zbliżającym się we wszystkich szkołach początkiem roku szkolnego, Kurja powołując się na szereg poprzednich zarządzeń Ordynarjatu Arcybiskupiego, przypomina PPWW. Księżom Dziekanom, Wizytatorom Szkół i Proboszczom poszczególnych parafij o obowiązku zatroszczenia się, by dzieci katolickie we wszystkich szkołach powszechnych, państwowych i prywatnych miały naukę religji w wystarczającej liczbie godzin, by nauka była prowadzona czy to przez samo Duchowieństwo parafjalne, czy też przez osoby, mające misję kanoniczną.

Pamiętać należy, iż misja kanoniczna może być udzielana tylko osobom, mającym odpowiednie pod każdym względem kwalifikacje. Ksiądz Proboszcz, jako odpowiedzialny nauczyciel prawd Bożych w całej parafji, odpowiedzialnym też jest za dziatwę, która się kształci w szkołach.

Ks. L. Żebrowski

Radca Kurji do spraw szkolnych.

Towarzystwo nad ociemniałymi.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Wilno, dn. 16.VIII. 1932 r. Nr. 8534.

Kurja Metropolitalna najusilniej poleca PW. Duchowieństwu i Wiernym archidiecezji wileńskiej T-wo Opieki nad Ociemniałymi w Warszawie, podając jednocześnie odezwę jego nast. treści:

„W Polsce jest z górą 20.000 niewidomych. Z tych zaledwie około 500 korzysta z opieki istniejących Instytucyj; reszta z bardzo małemi wyjątkami prowadzi życie bezczynne i nieużyteczne, albo żebrze.

W Polsce jest przeszło 3.000 dzieci niewidomych, z tych zaledwie 300 pobiera naukę, reszta nie robi nic i przygotowuje się do zawodu żebraków.

Cyfry te wymownie świadczą o tem, jak wielkie są potrzeby niewidomych i jak trudno jest T-wu, z powodu bardzo ograniczonych środków materjalnych, dopomóc wszystkim niewidomym, którzy o tę pomoc się zwracają.

Towarzystwu Opieki nad Ociemniałymi można dopomóc: 1. Przez dostarczanie informacyj o niewidomych, szczególniej o dzieciach. 2. Przez składanie ofiar pieniężnych i w naturze. 3. Przez pomoc w zorganizowaniu zbiórki stałych ofiar. 4. Przez zbieranie używanej odzieży. 5. Przez przepisywanie książek dla niewidomych, po uprzedniem zaznajomieniu się z systemem Braille'a — dla powiększenia bibljoteki T-wa. 6. Przez zbieranie pomocy szkolnych i modeli gmachów, maszyn, wypchanych zwierząt i ptaków, okazów przyrodniczych, mapek wypukłych oraz z wszelkich przedmiotów codziennego użytku do nauki o rzeczach. 7. Przez nabywanie wyrobów niewidomych.

Towarzystwo posiada na składzie *(Warszawa, ul. Wolność 4):* meble koszykowe, kosze różnego rodzaju, wycieraczki kokosowe, szczotki różnego rodzaju, hamaki, siatki i t. d., trykotaże ręczne i maszynowe: pulowery, swetry, szale i t. d. (najnowsze modele).

T-wo Opieki nad Ociemniałymi prowadzi Zakład w *Laskach* pod Warszawą, zostający pod kierunkiem Matki Czackiej (ociemniałej), założycielki Zgromadzenia Zakon. Sióstr „Służebnic Krzyża", opartego na regule franciszkańskiej".

O bliższe informacje należy zwracać się do Biura Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi: *Warszawa, ul. Wolność 4;* telefon: 11-85-36. Konto P. K. O. 13.777.

Ks. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Stanisław Bułło, adm. par. Zamosze, na adm. kośc. w Oranach, dn. 1.VII.32 r. Nr. 7906.

Ks. Piotr Wieliczko, wik. w Trokach, na adm. par. Królewszczyzna i Zaszczeście, dn. 1.VII.32 r. Nr. 7911.

Ks. dr. Wincenty Zajączkowski, wik.-koadjutor w Koleśnikach, na wł. prośbę zwoln. ze stanowiska, dn. 3.VIII.32 r. Nr. 8350.

Ks. Stanisław Woronowicz, pref. szkół w Borodzieniczach, na wik.-koadjut. do Koleśnik, dn. 3. VIII. 32 r. Nr. 8350.

Ks. Adolf Jaroszko, pref. szkół w Rakowie, na pref. szkół do Hermanowicz, dn. 5.VIII.32 r. Nr. 255.

Ks. kan. Piotr Mańkowski, prob. i dziekan święciański, na prob. do Rymszan, dn. 9.VIII.32 r. Nr. 8433.

Ks. Zenon Dauksza, prob. par. Rymszany, na prob. do Zamosza, dn. 9.VIII.32 r. Nr. 8434.

Ks. Tadeusz Szadbey, prob. par. Królewszczyzna i Zaszczeście, na prob. do Rukojń, 9.VIII.32 r. Nr. 9435.

Ks. dr. Dominik Gajlusz, prob. z Rukojń, na prob. do Święcian, dn. 9. VIII. 32 r. Nr. 8436, i dziekana święciańskiego, dn. 9.VIII.32 r. Nr.8437.

Ks. Józef Dziemian, pref. szkół w Słobódce, na pref. do Borodzienicz, dn. 16.VIII.32 r. Nr. 267.

Ks. Piotr Toczyłowski, pref. w Hermanowiczach, na wikarjusza do Holszan, dn. 17. VIII. 32 r. Nr. 8545.

Ks. Hieronim Olszewski, wik. w Brasławiu, na wik. do kośc. św. Jana w Wilnie, dn. 18. VIII. 32 r. Nr. 8554.

Ks. Piotr Wojna-Orański, wik. w Głębokiem, na wik. do Brasławia, dn. 18. VIII. 32 r. Nr. 8555.

Ks. dr. Antoni Lewosz, wik. kośc. św. Jana w Wilnie, na admin. par. w Starosielcach, dn. 18.VIII. 32r. Nr. 8553.

Ks. Mieczysław Przemieniecki, wik. w Dobrzyniewie, na wik. do Fary grodz., 25. VIII. 32 r. Nr. 8609.

Ks. Juljan Kołłb-Sielecki, wik. w Trokach, na wik. do Dobrzyniewa, dn. 23. VIII. 32 r. Nr. 8610.

Ks. Wacław Maciulewicz, wik. w Suchowoli, na wik. do Korycina, dn. 25. VIII. 32 r. Nr. 8651.

Ks. Aleksander Krzyżanowski na wik. do Suchowoli, dn. 25. VIII. 32 r. Nr. 8652.

Ks. dr. prof. Walenty Urmanowicz na stan. Ojca Duch. w Seminar. Metropolit. Wil., dn. 26.VIII.32 r. Nr. 8673.

Ks. dr. Michał Sopoćko na własną prośbę zwolniony ze stan. Ojca Duch. Semin. Metrop., dn. 26. VIII. 32 r. Nr. 8332.

Ks. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

Zmiany w Rubryceli [1].

September.

...Vesp. de sequ. ttm.; Compl. fer.

7 R. F. 4. **B. Melchioris M.**, *dxm.*—**O.** Off. de Com. un. Mart. Ll. II. N. pr.; ad Laud. or. pr.; Mis. de Com. un. M. Gl.; Vesp. de sequ. com. praec.; Compl. Dom. Dox.: *Jesu tibi* usque ad Compl. sequ. diei.

October.

...Vesp. de sequ. com. praec.; Compl. Dom. Dox.: *Jesu tibi* usque ad Compl. diei sequ.

11 A. F. 3. **Maternitatis Beatae Mariae Virginis**, *dx. 2 cl.*—**S.** Off. pr.; Mis. pr. Gl. Cr. Prf. *Et te in Festivitate;* Vesp. de festo.; Compl. Dom.

November.

...Ant. ad *Magn. O Doctor.*

15 A. F. 3. **Alberti Magni ECD.**, *dx.*—**O.** Ll. 2 et 3 NN. pr.; Mis. de Comm. DD. PP. Gl. or. pr. Cr.; Vesp. de sequ. com. praec. et S. Gertrudis V.; Compl. Dom. Dox.: *Jesu tibi* usque ad Compl. sequ. diei.

16 A. F. 4. **B. Mariae Virg. Misericordiae Matris ad Port. Ac.**, *dx. 2 cl.*—**S.** Off. pr. IX l. et com. SV.; in Vesp. com. sequ. et SV.; Compl. Dom.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Dzień Śpiewu Religijnego.

Listem pasterskim z dn. 6 stycznia rb. JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita Wileński wezwał Duchowieństwo i Wiernych do urządzenia w tym roku *Dnia Liturgicznego* i *Dnia Śpiewu Religijnego. Dzień Liturgiczny* odbył się w maju i czerwcu, wywarł niemałe wrażenie wśród wiernych całej naszej archidiecezji i osiągnął w wielu miejscach pożądany skutek — większe zainteresowanie życiem liturgicznem Kościoła i znaczne uświadomienie w tak ważnej dziedzinie życia religijnego.

Trzeba przyznać, że księża, organiści i zrzeszenia kościelne włożyły w przygotowanie *Dnia* wiele pracy; to też przeważniej *Dzień Liturgiczny* odbył się wyjątkowo dobrze, a w wielu parafjach przeszedł najśmielsze oczekiwania: dobrze przygotowani parafjanie nietylko z całkowitą świadomością brali udział w nabożeństwach kościelnych, lecz zdobywali się nawet na rezolucje, zmierzające w kierunku pielęgnowania życia liturgicznego i zakładania w tym celu w parafji specjalnych organizacyj.

Dzień Śpiewu Religijnego osiągnie podobny skutek, jeżeli z takiem samem przygotowaniem, jak do *Dnia Liturgicznego,* wszyscy przystąpimy. Wprawdzie, zgodnie z zarządzeniem Arcypasterza, przygotowanie do tego *Dnia* już musiałoby się odbyć, *Dzień* bowiem ten ma się odbyć już od połowy sierpnia i przez

[1]) Officia i Msze dostarcza księgarnia św. Wojciecha. *Wilno, ul. Dominikańska 4.*

cały wrzesień. Pozostaje więc obecnie tylko przeprowadzić serję tych *Dni*. Ostatnie przygotowania mają się odbyć przed samym *Dniem* przez wygłoszenie kazań przygotowawczych „na tematy: 1. Śpiew religijny jako modlitwa. 2. Śpiew liturgiczny i ludowy. 3. Udział wiernych w śpiewie kościelnym, śpiew religijny po domach“ [1]).

W *Dniu Śpiewu Religijnego,* który ma być urządzony wspólnemi siłami Duchowieństwa, i dlatego w poszczególnych dekanatach należało zawczasu zrobić rozkład *Dni Śpiewu,* jak to uczyniono przy *Dniach Liturgiczuych,* i śpieszyć wzajemnie sobie z pomocą i udziałem.

Instrukcja z dn. 7 stycznia rb. podaje szczegółowy porządek i rozkład *Dnia Śpiewu Religijnego;* przeprowadzenie więc jego nie będzie miało trudności.

Nie ten jest jednak cel tego *Dnia,* żeby się tylko odbył; ma on sięgać dalej. Instrukcja wymieniona tak formułuje jego cel: *„Dzień Śpiewu Religijnego* ma być urządzony i przeprowadzony, aby on był pierwszym z bardzo wielu, wielu następnych *Dni* takich, żeby on zapoczątkował stały ruch ku podniesieniu i rozpowszechnieniu śpiewu kościelnego w całej archidziecezji wileńskiej, ma on poruszyć szerokie masy katolickie w kierunku muzyki kościelnej i zachęcić je do udziału czynnego“.

Ten cel da się osiągnąć tylko wówczas, gdy się wyzyska należycie rozpęd tego ruchu, który winien rozpocząć *Dzień Śpiewu Religijnego:* rozwinąć wśród parafjan naszych zamiłowanie do śpiewu religijnego. Kościół rozbrzmiewający od rana w dni świąteczne pieśnią religijną, zorganizowane dobrze i wyszkolone chóry parafjalne, lud biorący udział w śpiewie liturgicznym, rozśpiewana pieśnią pobożną wieś w wielkim poście, w maju, w październiku, w czasie kolędowym, śpiewna młodziez i dziatwa zorganizowana w Stowarzyszeniach — oto ideał, do którego zmierza *Dzień Śpiewu Religijnego.* A śpiew ku chwale Bożej i życie ludzkie nastroi na wyższą nutę.

Potrzebnych do *Dnia Śpiewu* druków dostarcza Sekretarjat Prasowy (*Wilno, Zamkowa 8).*

Pośrednictwo N. P. Maryi.

„Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebrantes sub honore beatae Mariae Virginis — Radujmy się wszyscy w Panu“...

Te słowa, umieszczone w Introicie Mszy na Wniebowzięcie

[1]) Instrukcja do urządzenia „Dnia Śpiewu Religijnego“ z dn. 7 stycznia rb. (*Wiad. Archidiecezjalne Wileńskie* 1932 r. Nr. 1, str. 10).

N. Maryi P., niby klucz otwierają nam myśl Kościoła i wskazują uczucia, które nas mają ożywić w święta Niepokalanej Dziewicy.

Wniebowzięcie jest jednem z najstarszych i największych świąt maryjańskich: ma osobną wigilję, pewne własne ceremonje — poświęcenie ziół i owoców ziemi dla uczczenia Tej, której „błogosławiony owoc żywota“ dał nam zbawienie wieczne.

Najsilniej pachnie łąka, kiedy ją koszą. Najcudniej uderzają nas cnoty Maryi — tej róży mistycznej, kiedy zrywał ją Pan. Woń czarowna napełniała wtedy ziemię całą i do dziś nas wszystkich upaja. *Jej głęboka wiara,* kiedy wierzy bez wahania w one przedziwne sprawy, które w imieniu Boga anioł Jej zwiastuje; tej wiary winszuje Jej św. Elżbieta *Błogosławionaś, iżeś uwierzyła, albowiem spełni się to, co ci powiedziano od Pana* (Łuk. 1. 45). *Jej anielskie dziewictwo,* jaśniejące w odpowiedzi danej aniołowi: *Jakże się to stanie, kiedy męża nie znam* (Łuk. 1. 34). *Jej najgłębsza pokora,* objawiająca się w zatrwożeniu wobec pochwał anielskich, w oświadczeniu, że zawsze się czuje służebnicą Pańską, w owem *Magnificat,* które słusznie nazwano ekstazą Jej pokory. *Jej życie wewnętrzne,* objawiające się w zamiłowaniu do życia ukrytego, w wewnętrznem skupieniu: *Wszystkie te słowa zachowywała, stosując w sercu swojem* (Łuk. 2. 19). *Jej miłość ku Bogu i ludziom,* pod wpływem której wielkodusznie przyjmuje cierpienia długiego życia, a zwłaszcza krwawą ofiarę z Syna swego na Kalwarji i długą rozłąkę z Nim od wniebowstąpienia aż do Jej chwalebnego zaśnięcia.

Pragnienie mam być rozwiązanym i być z Chrystusem (Fil. 1. 23), jakby mówiła z Apostołem narodów, gdyż dusza Jej wyrywała się do odlotu, jak gołąb, jak Serafin, jako najsubtelniejsza — największa dusza, skierowana do celu idealnego, zaświatowego, niby szerokie morze, odbijające w sobie obraz nieba. W Jej uszach brzmiały zawsze słowa Symeona: *Teraz puszczasz sługę twego, Panie, w pokoju, według słowa twego. Gdyż oczy moje oglądały zbawienie twoje* (Łuk. 2. 29-30).

Jest rzeczą pewną, iż Marya, rodząc nam Jezusa, Sprawcę łaski i jej przyczynę wysługującą, jest pośrednio źródłem wszystkich łask udzielanych ludzkości przez Boga. Ale obecnie coraz bardziej rozszerza się i utrwala przekonanie, iż niema ani jednej łaski udzielonej ludziom, któraby nie przychodziła bezpośrednio od Maryi. „Jest to już taka wola Boga, który wszystkich łask udziela; jest to wola Chrystusa Pana, pośrednika, który je wedle wszelkiej sprawiedliwości sam przez się wysługuje i otrzymuje; wreszcie wola Maryi, pośredniczki drugorzędnej, która je wedle

wszelkiej stosowności wysługuje i otrzymuje przez Chrystusa Pana. Obecny porządek wyroków boskich wymaga, by wszelkie nadprzyrodzone dobrodziejstwa, udzielane światu, dawane były przy współudziale tych trzech woli i aby żadne z nich w inny sposób udzielone nie było“ (P. De la Brois. *Marie Mère de grâce,* 23-24).

Chodzi więc tu o pośrednictwo bezpośrednie i powszechne; *bezpośrednie,* to znaczy — że Marya wstawia się o każdą łaskę, której Bóg udziela, już to przez dawniejsze zasługi swoje, już to przez obecne prośby swoje, wstawia się nawet wówczas, gdy otrzymujący te łaski nie modli się do Niej; *powszechne,* to znaczy obejmuje wszystkie łaski, jakie zostały ludziom dane od upadku Adama. Oczywiście, że to pośrednictwo podporządkowane jest pośrednictwu Jezusa Chrystusa, przez co jeszcze bardziej uwydatnia się cała wartość i skuteczność odkupienia.

Nauka ta kiełkowała od dawna w duszach pobożnych, ale szczególniej rozszerzyła się i utrwaliła w czasie wojny ostatniej wśród Belgijczyków, tak że „Episkopat belgijski, fakultet teologiczny uniwersytetu Lowańskiego i wszystkie zakony w narodzie belgijskim starania czyniły u Najwyższego Pasterza, aby N. Maryi przyznany został autentycznie tytuł *Powszechnej Pośredniczki* w otrzymaniu i rozdawnictwie łask Bożych. I oto Benedykt XV Papież pozwala wprowadzić w kościołach Belgji i w kościołach całego Chrześcijaństwa, które go o to prosić będą, Oficium i Mszę własną na dzień 31 maja, na cześć Maryi Pośredniczki“. (List past. Kard. Mercier'a z 27 stycznia 1921 r.).

Nasz naród w niemniejszym stopniu, niż belgijski, doznawał pośrednictwa Maryi w życiu prywatnem i publicznem przez cały czas swojego istnienia, a szczególniej w czasie ostatniej wojny, kiedy najwyższe triumfalne nad odwiecznym wrogiem Chrystusa zwycięstwo wypadło w dniu największego triumfu Maryi — Jej chwalebnego *Wniebowzięcia. Cud nad Wisłą,* cud nad Niemnem, cud nad Wilją! Synowska miłość i bezgraniczna wdzięczność należy się od nas Maryi w wyższym stopniu, niż od innych narodów, gdyż komu więcej dano, od tego się więcej wymaga. Dlatego przypuszczam, iż będę wyrazicielem wszystkich serc kochających Maryę, a szczególniej serc kapłańskich, jeśli na tem miejscu zwrócę się z gorącą i najpokorniejszą prośbą do Najczcigodniejszego Naszego Arcypasterza, a przez Niego i do całego Episkopatu o wyjednanie u Stolicy Apostolskiej pozwolenia na zaprowadzenie święta *Powszechnego i Bezpośredniego Pośrednictwa Maryi,* z oficjum i Mszą własną u nas, a szczególniej w naszej archidiecezji kresowej, i to w tym roku, gdy Jasna Góra

a z nią Polska cała świętuje 550 rocznicę wprowadzenia obrazu do Częstochowy i jakby początku tak widomych łask Maryi dla naszego narodu.

Tymczasem szerzmy tę naukę wśród wiernych, głośmy ku czci Maryi gorące kazania, szerzmy Jej bractwa, myślmy o Niej z miłością, ofiarujmy Jej codziennie jakiś czyn dobry, ofiarujmy przez Jej ręce wszystkie nasze modły, prace, pokuty i cierpienia, prośmy Ją w trudach naszych apostolskich o pomoc, w smutku o pociechę, w pokusie o zwycięstwo, w doskonałości o postęp, w miłości o wytrwanie; polecajmy Jej szczególniej zatwardziałych umierających a oddanych pieczy naszej grzeszników i wpatrujmy się często w ten żywy wzór doskonałości i świętości, rozważając Jej życie przy odmawianiu, koronki lub różańca.

„Weselmy się wszyscy w Panu, dzień uroczysty obchodząc ku czci Niepokalanej Dziewicy“. *X. M. S-o.*

Ś. p. ks. Antoni Audycki, prob. w Zaniewiczach.

Dnia 27 lipca rb. zmarł w Zaniewiczach na plebanji ks. Antoni Audycki z choroby sercowej, która mu dokuczała już od dłuższego czasu; ostatnio jednak czuł się całkiem dobrze, pracował na swym posterunku, pomagał w pracy sąsiadom, a wszyscyśmy go widzieli jeszcze na rekolekcjach kapłańskich w dd. 4—8 lipca r.b. w Seminarjum Metropolitalnem. Pogrzeb odbył się dn. 30 lipca. Sąsiedzi i przyjaciele, których miał wielu, po nabożeństwie żałobnem złożyli zwłoki ś. p. ks. Audyckiego na spoczynek na cmentarzu parafjalnym w Zaniewiczach, gdzie w serdecznych słowach, wobec licznie zgromadzonych parafjan pożegnał go ks. Wł. Murawski, prob. kwasowski.

Ś. p. ks. A. Audycki urodził się w Radoszkowiczach dn. 28 lutego 1853; pochodził ze szlachty, oddawna osiadłej w tych okolicach. W roku 1870 wstąpił do Seminarjum Duch. w Wilnie, a w roku 1878, po ukończeniu Akademji Duch. w Petersburgu ze stopniem kand. teologji, został wyświęcony na kapłana.

Pierwszem stanowiskiem ś. p. ks. Audyckiego był wikarjat w Ostrej Bramie w Wilnie, gdzie przebył do 1881 roku. Z Ostrej Bramy został przeniesiony na probostwo do Krzywicz a wkrótce potem do Zadoroża, gdzie przebył do 1892 roku. Po krótkim pobycie na probostwie w Kościeniewiczach i Zabłociu, od roku 1896 do 1902 był proboszczem w Jewju (na Litwie), od roku 1902 do 1905 w Krzemienicy, skąd został przeniesiony do Rudnik, gdzie przebył do 1914 roku. W czasie wojny i aż do roku 1924

był proboszczem w Szudziałowie, skąd został przeniesiony na nowoutworzoną parafję Zaniewicze, dek. obecnie łunnieńskiego.

Znając od wielu lat ś. p. ks. Audyckiego i przyglądając się na wielu placówkach jego pracy, z czystem sumieniem mogę powiedzieć, że powołania swego kapłańskiego nie zmarnował, pracował ciężko przez całe życie, lecz w pracy nie ustawał, nie zdając nawet sobie sprawy, co znaczy wypoczywać. Najlepiej może zcharakteryzował Nieboszczyka, zwłaszcza w ostatnich czasach jego życia, jeden z sąsiadów *(X. J. K.)*, donosząc o jego zgonie: „Ś. p. ks. Audycki był bardzo szanowanym i kochanym przez księży sąsiadów. Pomimo podeszłego wieku nie żałował swej fatygi, na odpusty do sąsiadów przyjeżdżał pierwszy i w konfesjonale przesiadywał nieraz po całych dniach, I tak to było aż do ostatka. W towarzystwie wesoły i dowcipny, umysł miał trzeźwy i pogodny, należał do tej „starej gwardji“, jak się o nim wyraził Arcypasterz w czasie tegorocznej wizytacji. O kościół swój parafjalny był dbały i za jego pobytu nie jedno w nim przybyło... Nigdy nie narzekał na najgorsze nawet czasy, zawsze mówił: taka wola Boża“. *Requiescat in pace!*

X. A. N.

Ś. p. ks. Paweł-Stanisław Grzybowski,

prob. w Starosielcach.

Dn. 17 sierpnia rb. nadeszła do Wilna smutna wiadomość o tragicznej śmierci ks. P. Grzybowskiego, prob. w Starosielcach. Ks. Grzybowski, znany opiekun dziatwy i organizator wielu zrzeszeń dziecięcych i młodzieży szkolnej i pozaszkolnej, udał się w odwiedziny do obozu harcerskiego w okolicach Białegostoku. Wchodząc po drabinie na siano tak nieszczęśliwie spadł, że w krótkim czasie nastąpiła śmierć. Dn. 19 sierpnia odbył się pogrzeb.

Ks. P. Grzybowski ur. dn. 4 listopada 1874 roku w pow. wielkołuckim gub. pskowskiej, jako syn leśniczego, pracującego poza krajem ojczystym. Wychowany od dziecka w duchu patrjotycznym, był typowym kapłanem — patrjotą. Do Seminarjum Duch. w Wilnie wstąpił w r. 1900, na kapłana wyświęcony dn. 13 czerwca 1905 r., w tymże roku został wikarjuszem Fary grodzieńskiej, gdzie się zaznaczył, jako niezmordowany pracownik w kościele i na polu oświaty rodzimej. Parafjanie Fary grodz. dotychczas pamiętają „ks. Pawła“, serdecznego przyjaciela wszystkich dzieci, spowiednika i działacza na polu trzeźwości. Praca w tajnem szkolnictwie polskiem została uwieńczona

chlubnym wyrokiem Sądu Okr. w Grodnie, skazującym go na usunięcie ze stanowiska na 3 miesiące i areszt miesięczny. W roku 1910 został ks. Grzybowski naznaczony na probostwo do Lebiedziewa, lecz gubernator wileński Lubimow pismem z dn. 18 stycznia 1910 r. Nr. 1240 odmówił zgody ze względu na mieszaną ludność na terenie parafji lebiedziewskiej. Wobec tego ks. Grzybowski otrzymał nową nominację na probostwo do Krypna, gdzie przebył do 1919 r. Za działalność oświatową i patrjotyczną (jako działacz w Pol. Org. Wojsk.) został deportowany przez Niemców do obozu koncentracyjnego pod Hannowerem i przebył tam przeszło rok w niezwykle cieżkich warunkach. Dopiero po przewrocie w Niemczech powrócił do kraju i został naznaczony na formującą się nową parafję w Starosielcach i jednocześnie objął tam prefekturę w szkołach powszechnych. W Starosielcach też przebył aż do tragicznego zgonu.

Jako gorliwy kapłan i gorący patrjota, odznaczał się w czasie okupacji niemieckiej pracą w organizowaniu szkolnictwa w pow. białostockim, jak również pracą duszpasterską i społeczną w ciężkich czasach okupacji. Starosielce zawdzięczają mu zorganizowanie parafji i doprowadzenie do porządku skromnej świątyni parafjalnej, oraz bardzo umiejętnie prowadzone organizacje dziatwy.

X. A. N.

Dział porad.

De Missae applicatione.

Pyt. — 1. Czy Dekr. św. Offic. z dn. 19 kwietnia 1837 r. obowiązuje w zestawieniu z kan. 809 K. P. K.? Czy więc można przyjmować intencje mszalne od prawosławnych?

2. Czy dawanie przez prawosławnych na „wspomnienie" rozumieć należy tylko o wspomnieniu w *memento* bez aplikacji Mszy św.?

X. L. P.

Odp. — Na pierwsze pytanie można odpowiedzieć z Chelodim (*Ius Poenale.* Tridenti 1925, n. 37. Nota 1), który po zacytowaniu kan. 2262 § 2, do którego odwołuje się kan. 809, tak pisze: „Antiquior doctrina communis (incerto iure) in severiores sententias inclinabat. Pro *vitando* nunquam applicatio permittebatur, pro *tolerato notorio* si expresse pro eius conversione petebatur (S. Offic. 19 april. 1937), *tolerato simpliciter* etiam in suffragium (cf. *Hollweck* § 46, n. 6; *Wernz,* 190; *D'Annibale*, I, 360; *Lega*, 161). Recentiorum studium tamen erat rigorem temperandi, et nunc pro tolerato, etiam notorio, sacerdos privatim applicare potest ad quemcumque finem. Interdictae manent *publicae* preces pro *omnibus* (Contra hucusque *Lega*, l. c., *D'Annibale* aliique). Haec praesertim practici momenti sunt ubi catholici cum haereticis ac schizmaticis permixti vivunt".

Prümmer (*Manuale Iuris Ecclesiastici*, ed. altera, MCMXX, n. 281, 7) ściśle według tekstu prawa taką podaje zasadę: „Sacerdos potest Missam applicare pro quibusvis vivis et

defunctis in purgatorio degentibus. Si tamen Missam applicet pro excommunicatis, hoc fiat *privatim et remoto scandalo*, et pro excommunicato vitando nequit Missam applicare, nisi pro eius conversione. Hoc statuto omnes veteres controversiae hac de re cessare debent".

Ponieważ prawosławni nie są excommunicati vitandi ani też przy dawaniu intencyj nie mają zazwyczaj na względzie celów ogólnych, lecz własne osobiste, przyjmować od nich intencje i aplikować Msze *privatim et remoto scandalo* można.

2. Prośba o „wspomnienie" tylko jako „wspomnienie" w *Memento* i może być brane, nie zaś w sensie aplikacji Mszy. Termin ten należy interpretować w rozumieniu dantis; prawosławni zaś stypendjów w naszem rozumieniu nie mają; duchowni bowiem ich, odprawiając liturgję tylko w święta, stypendjów manualnych od poszczególnych ofiarodawców inaczej nie przyjmują, jak tylko w formie „wspomnienia" w ten dzień świąteczny. Zresztą sam termin inaczej nie daje się interpretować, jak tylko w sensie *memento*. *X. A. N.*

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Stan Bazyliki Metropolitalnej.— Ostateczne badania, przeprowadzone przez rzeczoznawców, ustaliły, iż najbardziej zagrożoną częścią Bazyliki jest okazały jej portyk, i dlatego w tym kierunku mają pójść w najszybszem tempie roboty, by portyk jeszcze tej jesieni zabezpieczyć i wzmocnić. Wydział wykonawczy Komitetu obecnie usilnie pracuje nad tem, by zgromadzić potrzebne na ratunek Bazyliki fundusze. Niestety, wszelkie usiłowania w tym kierunku napotykają na nieprzyzwyciężone trudności. Ogólne zubożenie wpłynęło na ofiarność ludności. To jednak bardziej intensywna w tym kierunku akcja Duchowieństwa mogłaby jeszcze wiele zrobić. Należałoby, poza doraźną zbiórką po kościołach, utworzyć parafjalne oddziały Komitetu Ratowania Bazyliki, któreby mogły zapewnić stały dopływ gotówki. Czas największy, by cała archidiecezja żywo się zajęła sprawą matki swych kościołów.

„Unitas". — Zarząd Związku Kapłanów „Unitas" prosi PW. XX. Dziekanów o nadsyłanie wczas miesięcznych zapomóg, wszelkie bowiem odkładanie stawia w przykrej sytuacji jak Zarząd, tak i wspieranych, którzy ostatniemi czasy dopiero w końcu miesiąca otrzymują przyznane zapomogi.

Konsekracja kościoła oo. Bonifratrów w Wilnie. — Dn. 15 sierpnia rb., w uroczystość Wniebowzięcia Najśw. Maryi P., J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita Wileński dokonał konsekracji kościoła oo. Bonifratrów w Wilnie. Kościół został pokonsekrowany pod wezwaniem św. Krzyża (uroczystość tytularna dnia 4 maja — *Znalezienie św. Krzyża)* i Najśw. Maryi Panny (uroczystość tytul. dnia 15 sierpnia — *Wniebowzięcie N. M. P.).* W wielkim ołtarzu zostały złożone relikwje św. Piusa I P. M., sw. Stanisława B. M. i św. Jana Bożego W. Po dokonaniu konsekracji Arcypasterz odprawił Mszę św. czytaną, Sumę zaś uroczystą odprawił ks. prałat Franciszek Wołodźko, który za swego rektoratu przy tym kościele gruntownie go odrestaurował i przyozdobił stiukami. Kazanie okolicznościowe wygłosił ks. kan. L. Żebrowski. — Kościół, zbudowany po roku 1635, do 1843 roku był w ręku oo. Bonifratrów, a po ich kasacie znalazł się na liście kościołów, skazanych na zamknięcie; po-

między motywami do tego było i to, że się znajduje za blisko do rezydencji jenerał-gubernatorów, którym „nabożeństwa katolickie przeszkadzają w pracy“. — Na upamiętnienie aktu konsekracji zostanie wmurowana płyta kamienna z napisem „Eccl-sia haec an. D. 1932 d. 15 Augusti consecrata est ab Ex-mo Ill-mo ac R-mo D-no Romualdo Jałbrzykowski Arch-ppo-Metropolitano Vilnen. sub titulis S. Crucis et B. Mariae V. et in altari maiore inclusae sunt reliquiae SS. MM. Pii et Stanislai E. et S. Joannis de Deo C“.

Pielgrzymka do Częstochowy.— Dn. 13 sierpnia rb. wyjechała do Częstochowy pielgrzymka, złożona z 640 osób, na uroczystości 550-lecia wprowadzenia obrazu Matki Najśw. na Jasną Górę. JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita pożegnał w Ostrej Bramie odjeżdżających pielgrzymów i udzielił im Arcypasterskiego błogosławieństwa. Pielgrzymka złożyła w darze na Jasnej Górze duży ryngraf z obrazem Matki Boskiej Ostrobramskiej w złoconej szacie, przytwierdzony na czeczotkowej desce, ozdobionej podobiznami Bazyliki i góry z trzema krzyżami, oraz napisem: „Pamiątka Pielgrzymki z Ostrej Bramy w r. 1932 w 550-letnią rocznicę wprowadzenia obrazu Matki Boskiej na Jasną Górę“. Pielgrzymce przewodniczył ks. Józef Wojczunas, wikarjusz ostrobramski. Dn. 19 sierpnia pielgrzymka powróciła do Wilna.

Konsekracja Biskupa Pińskiego. — Dn. 21 sierpnia rb. odbyła się w kośc. św. Kazimierza w Wilnie konsekracja JE. Ks. Kazimierza Bukraby, Biskupa Pińskiego. Konsekracji udzielił JE. Ks. Arcybiskup Edward baron Ropp, sędziwy Metropolita Mohylowski, były Biskup Wileński; współkonsekratorami byli JE. Ks. Kazimierz-Mikołaj Michalkiewicz Biskup tyt. Tyatyrski, Sufragan Wileński, i JE. Ks. Józef Rancans, Biskup tyt. Markopolski, Sufragan Ryski. Na konsekracji był obecny JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita Wileński, członkowie Kapituły pińskiej oraz duchowni i świeccy przyjaciele i znajomi konsekrowanego.

Raduń. — Dn 22 lipca 1929 roku rozpoczęto budowę nowego kościoła par. w Raduniu. Obecnie już jest pokryty i otynkowany wewnątrz; w przyszłym roku zostaną wykończone wieże. Kościół o dwuch wieżach z kamiennego ciosu zbudowany został kosztem samej parafji raduńskiej. Parafjanie oprócz stałych składek biorą czynny udział w robotach budowlanych. Dotąd koszta budowy wynoszą 150.000 zł. Projektował kościół inż. Jan Borowski z Wilna, robotami kieruje Antoni Bebko, również wilnianin.

Olany (dek. kalwaryjski). — W niedzielę, dn. 4 września rb., JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita Wileński dokona poświęcenia nowego drewnianego kościoła parafjalnego w osadzie Olany nad granicą litewską. Parafja w Olanach powstała ostatniemi czasy z pozostałych po tej stronie pasa granicznego wsi parafji szyrwinckiej i położonych bliżej osiedli parafji mejszagolskiej i in. Budowa kościoła rozpoczęła się dopiero po przybyciu obecnego proboszcza ks. Jana Winożyndisa, który w ciągu niespełna dwuch lat zdołał wznieść nową świątynię i odpowiednio ją opatrzyć tylko z ofiar parafjan.

Zgon przeora o. o. Bonifratrów w Wilnie. — Dnia 28 sierpnia r. b. zmarł w Wilnie *o. Anzelm Koniarek*, przeor oo. Bonifratrów wileńskich, mając lat 44 i 12 lat profesji zakonnej. Ś. p. o. Anzelm pochodził ze Skalmierzyc, od dłuższego czasu chorował na gruźlicę, pomimo to nie ustawał w pracy, a przez ostatnie $4^1/_2$ lat był przeorem w Wilnie. Pogrzeb odbył się dnia 30 sierpnia na cmentarzu Rosa. *Requiescat in pace.*

II. Kronika krajowa.

Uroczystości Jasnogórskie. — Na czoło wypadków w życiu Kościoła w Polsce wybijają się obecnie okazałe uroczystości jubileuszowe na Jasnej Górze w Częstochowie. 550-letnia rocznica wprowadzenia obrazu Matki Najśw. na Jasną Górę ściąga w tym roku do Częstochowy liczne zastępy wiernych czcicieli Maryi. Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się w dn. 14 sierpnia rb. w obecności Prezydenta Rzeczypospolitej, Prymasa Polski, członków Rządu, członków Episkopatu Polskiego i przeszło 300.000 pątników ze wszystkich okolic Polski i emigracji. Uroczystości takież powtórzyły się w dn. 25—26 sierpnia.

Rekolekcje kapłańskie na Jasnej Górze. — Dn. 26—29 lipca rb. odbyły się rekolekcje kapłańskie na Jasnej Górze pod kierownictwem JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego. W rekolekcjach wzięło udział duchowieństwo, pracujące w duszpasterstwie parafjalnem.

Seminarjum Zagraniczne w Poznaniu. — Budowa Seminarjum dla kształcenia duszpasterzy na wychodźtwie powoli posuwa się naprzód. Hr. Potulicka ofiarowała na rzecz tego Seminarjum pałac w Potulicach pod Nakłem, ze 120 morgowym parkiem, z roczną dotacją 6.000 zł. oraz świadczeniami w naturze. W tym to pałacu rozpocznie się dn. 1 września rb. postulat i nowicjat dla kleryków i braci pomocników na duszpasterstwo zagraniczne. Przyśpieszyć jednak należy budowę Seminarjum Zagranicznego. W tym celu pożądane są ofiary wszystkich (ofiary przyjmuje Kancelarja Prymasa: *Poznań, Ostrów Tumski 1*).

Domy Rekolekcyjne w Polsce.— Polska posiada obecnie już cztery stałe domy rekolekcyjne. Najstarszym z nich jest Dom OO. Jezuitów w Dziedzicach, założony w r. 1905 i przeznaczony wyłącznie dla księży i mężczyzn. Niewiele młodszym jest drugi Dom Jezuitów we Lwowie, założony w r. 1908. Największe jednak i najsłynniejsze, dostępne dla ludzi wszystkich stanów, powstałe w r. 1928, są domy w Kokoszycach na Śląsku i OO. Salwatorjanów w Trzebini. Ponadto rekolekcje zamknięte od kilku już lat odbywają się w bardzo wielu klasztorach męskich i żeńskich, rozsianych po całej Polsce, a nawet w prywatnych domach, chętnie, zwłaszcza w Wielkopolsce, udzielających nieraz bezpłatnej gościny rekolektantom.

Zjazd delegacyj tercjarskich z całej Polski. — W Krakowie, w klasztorze OO. Franciszkanów, odbył się zjazd delegatek i delegatów III Zakonu franciszkańskiej rodziny z całej Polski. Obok załatwienia spraw administracyjno-organizacyjnych Zjazd zajął się kwestją: *III Zakon a Akcja kat.* wedle referatu O. Czesława Kellara z zakonu OO. Frnciszkanów na ten temat, oraz miłosierną działalnością III Zakonu w myśl referatu O. Ireneusza, reformata.

Święto Chrystusa-Króla w Polsce. — W myśl uchwały Episkopatu Polskiego, tegoroczne święto Chrystusa-Króla odbędzie się pod hasłem: „Walka z bezwstydem i z pornografją w druku i w obrazku". Święto to jest równocześnie świętem Akcji Katolickiej w Polsce. Naczelny Instytut Akcji Katolickiej w Poznaniu rozpoczął już prace przygotowawcze, wydając komunikat z obszerną instrukcją o urządzeniu święta i rozesłał go do diecezjalnych Instytutów A. K. w całej Polsce.

300-lecie Jezuitów w Pińsku. — Dn. 9 października rb. upływa 300 lat od chwili, kiedy Jezuici przybyli poraz pierwszy do Pińska i rozpoczęli pracę. Mieli tu oni swoje szkoły, w których liczba uczniów dochodziła do 700. Kolegjum jezuickie przeszło

tu wiele klęsk, niejednokrotnie było burzone. Od 1919 roku ponownie osiedlili się w Pińsku Jezuici, i obecnie kształci się tam młodzież zakonna jezuicka, przygotowująca się do działalności misyjnej. Na upamiętnienie 300-lecia xx. Jezuici w październiku rb. urządzają wielkie ośmiodniowe misje dla Pińska i okolic.

Zjazd polskiej inteligencji katolickiej. — W dd. 13—15 sierpnia rb. odbył się na Bielanach pod Warszawą Zjazd Związku Polskiej Inteligencji Katolickiej. Zagadnieniem, które było omawiane na tym Zjeździe, była kwestja postawy katolickiej wobec kryzysu, który objął niemal wszystkie dziedziny życia. Poza referatami w omawianej kwestji, wieczorami odbywały się konferencje religijne. Na Zjazd przybyło przeszło 100 osób z różnych okolic Polski.

Kongres Różańcowy w diecezji kieleckiej. — W dd. 13—15 sierpnia rb. odbył się w Pińczowie, diecezji kieleckiej, przy udziale 1200 uczestników, Kongres różańcowy dekanatu pińczowskiego. W uroczystościach tych brało udział 12 parafij. Uroczystą procesję różańcową do 5 ołtarzy prowadził w otoczeniu 30 kapłanów JE. Ks. Biskup Augustyn Łosiński. Urządzono szereg nabożeństw, całonocną adorację i Komunję generalną, do ktorej przystąpiło 4230 osób. Świeccy referenci wygłosili referaty o Akcji katolickiej, dobroczynności, prasie i propagandzie katolickiej oraz o misjach.

Wezwanie JE. Księdza Biskupa Łomżyńskiego do niesienia pomocy bezrobotnym. — JE. Ksiądz Biskup Łomżyński wydał w dniu Wniebowzięcia N. Maryi P. odezwę, wzywającą ludność do niesienia pomocy bezrobotnym. W odezwie zaznacza się jak pomyślne skutki wydała zorganizowana akcja charytatywna ubiegłej zimy na terenie diecezji łomżyńskiej: rozdano 40.000 zł. zapomóg, kilkadziesiąt ton węgla, kilkaset pudów mąki i kasz i przeszło 2.000 sztuk różnego ubrania. Kończąc wezwanie, Arcypasterz Łomżyński dziękuje swym kapłanom i wiernym świeckim za dotychczasową pracę i ofiary, oraz wzywa ich w imię miłości Chrystusowej do ponownych wysiłków, aby ratować od głodu i nędzy bezrobotnych.

III. Kronika zagraniczna.

Przemówienie Ojca św. do nauczycielek polskich. — W czasie audjencji nauczycielek polskich w Watykanie w dniu 9 sierpnia Ojciec św. wygłosił przemówienie, wydrukowane następnie w *Osservatore Romano*. Podkreśliwszy znaczenie pracy nauczycielskiej, która może być porównana z kapłaństwem, Papież zaznaczył, że korzysta z okazji drogiej Mu audjencji, by dać wyraz swemu głębokiemu bólowi z powodu ostatnich poczynań ustawodawczych w Polsce, sprzecznych z istotą małżeństwa chrześcijańskiego i pociągających za sobą konsekwencje, wrogie moralności i religji. Ojciec św. podkreślił, iż ból Jego z tej racji był tem większy, że Polska tak głęboko katolicka, doszła aż do tego punktu i to w tak krótkim czasie po ogłoszeniu encykliki o małżeństwie chrześcijańskiem. Wyraziwszy następnie radość, że może podziękować córkom polskim za ten dar ich wizyty, Pius XI wspomniał, iż zaniosą one do Polski echo Jego ubolewania ojcowskiego i będą wiernemi tłumaczkami uczuć Jego smutku. Odpowiadając zaś na adres hołdowniczy nauczycielek, Papież przypomniał obowiązek kultywowania w młodocianych duszach miłości do wiary katolickiej, gruntownie poznanej i całkowicie wcielonej w życie. Nauczyciele winni często mówić młodzieży o pełnej chwały przeszłości Polski, która zasłużyła sobie u Stolicy Apo-

stolskiej na tytuł „Semper fidelis“, tytuł, którego Rzeczpospolita powinna tem bardziej strzec i bronić, im większe są niebezpieczeństwa, jakie jej zagrażają.

W sprawie „Dnia Misyjnego“.— Przewodniczący Papieskiego dzieła Rozkrzewiania Wiary, JE. Ks. Arcybiskup Karol Salotti, ogłosił odezwę do katolików całego świata w sprawie *Dnia Misyjnego*, obchodzonego 23 października. W odezwie tej wskazuje na znaczenie *Dnia Misyjnego*, który ma na celu wzbudzenie nowej energji do czynu i zwrócenie myśli i serc wszystkich katolików świata ku pomocy świętemu Dziełu, które jednocześnie jest dziełem rozwoju cywilizacji. Ze względu na to wysokie znaczenie *Dnia Misyjnego*, winien on być dniem modlitwy i propagandy solidarności powszechnej, tudzież uczuć szlachetnych. Wszyscy katolicy winni wspomóc misjonarzy w ich pełnej poświęcenia i wyrzeczeń pracy. Odezwa kończy się apelem do biskupów i kapłanów wszelkich narodowości, aby poświęcili jak najwięcej energji powodzeniu tego *Dnia*. Do niewiast zaś katolickich zwraca się z wezwaniem, aby całą duszą współpracowały przy osiągnięciu tak szczytnego i tak przepięknego ideału, jakim jest ideał miłosierdzia, który sam jeden otwiera przed ludami, pogrążonemi w ciemnościach pogaństwa i błędów, drogi do prawdy i wiary. Ponadto odezwa zwraca uwagę, że tegoroczny *Dzień Misyjny* zbiega się z dziesięcioleciem pontyfikatu Piusa XI, któremu tak na sercu leżą misje i ich rozwój.

Dzień Prasy Katolickiej. — Dn. 3 lipca rb. odbył się we Włoszech *Dzień Prasy* pod hasłem: *Prasa — oto dzisiejsza potrzeba katolicka.* W d. 29 czerwca rb. odbył się taki sam Dzień w Hiszpanji, który zgromadził znaczne kwoty pieniędzy.

Tydzień Społeczny w Lille. — W dd. 25—30 lipca rb. odbył się w Lille *Tydzień Społeczny*, który zgromadził do 3.000 uczestników ze wszystkich niemal krajów. Głównym tematem tego *Tygodnia* było roztrząsanie przyczyn międzynarodowego kryzysu ekonomicznego.

Narodowy Kongres Eucharystyczny w Portugalji. — W pierwszych dniach sierpnia rb. odbył się w Braga narodowy Kongres Eucharystyczny przy udziale całego duchowieństwa portugalskiego i licznie zgromadzonych tłumów. Władze świeckie także brały udział w tej uroczystości. W imieniu uczestników Kongresu wygłosił dłuższą mowę prezes Izby Marine, składając na ręce Nuncjusza apostolskiego wyrazy hołdu i wdzięczności dla Ojca św. Kongres trwał trzy dni. W czasie różnych zebrań i odczytów podnoszono specjalnie znaczenie katechizmu i jego rolę wychowawczą. Narodowa manifestacja czci dla Najśw. Sakramentu została zakończona wspólną uroczystą pielgrzymką do cudownego obrazu Matki Bożej w Carneiro. Nieprzeliczone tłumy asystowały przy Mszy św., celebrowanej przez Nuncjusza Apostolskiego, który po nabożeństwie udzielił zebranym błogosławieństwa Apostolskiego.

Dzień Eucharystyczny w Tokio.— Dn. 29 maja rb. w Tokio odbył się Dzień Eucharystyczny, zakończony procesją z udziałem legata papieskiego, duchowieństwa, członków 10-ciu miejscowych parafij, stowarzyszeń katolickich, dzieci szkolnych, razem około 2500 osób.

Drukowano za zezwoleniem
JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity.

Redaktor i Wydawca:
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.